

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Sectorul teologic – educațional

Concursul Național de Folclor „Tradiție și spiritualitate în satul românesc”

*Organizat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*

2019

Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)

Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moiescu și al traducătorilor de cărți bisericești

I. INTRODUCERE

Concursul Național de Folclor *Tradiție și spiritualitate în satul românesc* este organizat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de către Sectorul teologic-educational al Patriarhiei Române în parteneriat cu Ministerul Educației Naționale, în perioada 1 decembrie 2018 – 21 mai 2019.

II. DESCRIEREA CONCURSULUI

1. Argument

Satul românesc este vatra în care s-a plămădit, s-a păstrat și s-a promovat conștiința națională și eclesială românească. În decursul timpului, satul românesc s-a organizat și s-a dezvoltat în felurite moduri, cultivând virtuțile poporului român: hărnicie, dărnicie, ospitalitate.

Folclorul reprezintă totalitatea creațiilor culturii spirituale românești, iar Biserica este centrul vieții spirituale. Prin mărturiile istorice referitoare la apariția satului românesc și a primelor comunități eclesiale rurale și prin viziunea liturgică asupra creației și a vieții umane se vedește statornicia geografică și statornicia în credință și viață creștină a poporului român. Folclorul, ca parte a culturii populare, cântecul și dansul popular, costumul național sunt valori inegalabile și incontestabile care riscă să se piardă în negura timpului, dacă nu ne preocupăm, cu grijă, de valorificarea lor.

Satul românesc a creat și a promovat valori culturale și spirituale, dintre care amintim: cântece populare, jocuri populare, costume populare, meșteșuguri, artizanat, tradiții, obiceiuri etc. Prin urmare, Concursul Național de Folclor *Tradiție și spiritualitate în satul românesc* va evidenția frumusețea satului românesc, în trecut și în prezent, tradiția și portul popular, unitatea de credință și de neam în țara noastră păstrată prin preoți, învățători, primari gospodari și oameni vrednici ai satului românesc.

2. Scopul concursului: cunoașterea și valorificarea de către tineri a tradițiilor și spiritualității specifice satului românesc.

3. Obiective generale

- redescoperirea de către elevii seminariști a valorilor păstrate și promovate de satul românesc, de-a lungul istoriei;
- identificarea punctelor comune între satul românesc tradițional și cel contemporan;
- evidențierea rolului Bisericii în viața satului românesc.

4. Obiective specifice

- dezvoltarea interesului pentru creația populară;
- reafirmarea importanței valorilor perene ale spiritualității în dezvoltarea satului românesc;
- identificarea unor soluții pastoral-misionare practice de revigorare a vieții sociale și culturale de la sate și de promovare a tradițiilor și valorilor satului românesc în fața fenomenelor de secularizare și globalizare de azi;
- prezentarea provocărilor și problemelor reale cu care se confruntă satul românesc astăzi (migrația populației, situația economică precară etc.);
- elogierea unor harnici clerici slujitori, învățători devotați și primari luminați ai satului creștin românesc de ieri și de azi;
- descrierea rolului preotului și al familiei sale în viața satului românesc;
- evidențierea rolului Bisericii în coagularea unității de credință și de neam;
- dezvoltarea aptitudinilor de cercetare;
- publicarea materialelor într-un volum corespondent concursului.

III. ASPECTE ORGANIZATORICE

1. Grup țintă: elevii Seminariilor și Liceelor Teologice Ortodoxe din Patriarhia Română, clasele IX-XII, toate specializările.

2. Durata concursului: 10 decembrie 2018 – 21 mai 2019.

3. Condiții de participare

La concurs se vor înscrie elevi din învățământul preuniversitar teologic ortodox, clasele IX-XII, toate specializările).

Concurenții vor realiza un portofoliu care va cuprinde:

- datele elevului participant: nume, prenume, unitatea de învățământ, clasa, specializarea, date de contact (adresă de e-mail și număr de telefon);
- datele profesorului coordonator: nume, prenume, unitatea de învățământ, disciplina predată, date de contact (adresă de e-mail și număr de telefon);
- o scurtă descriere a satului cercetat;
- o temă la alegere din cele propuse în prezentul concept;
- fotografiile ale satului cercetat, în trecut și în prezent;
- fotografiile din diferite momente ale realizării cercetării;
- interviu cu săteni.

4. Secțiunile concursului

Concursul Național de Folclor *Tradiție și spiritualitate în satul românesc* cuprinde două secțiuni:

1. **lucrări legate de ciclul calendaristic:** toate praznicele împărătești (cu dată fixă sau schimbătoare) și sfinții mari de peste an;

2. **lucrări legate de ciclul vieții de familie:** naștere (botez), nuntă, înmormântare.

Exemplu: pentru sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci (14 septembrie) se pot cerceta următoarele tradiții: Hristovul/Cârstovul viilor – post, ce se mănâncă, consumul strugurilor, nucilor, „pomana de struguri” – ce semnifică strugurele, vinul; cine, când începe culesul viei, ce alte sărbători ale viei mai sunt, ce legături sunt între ele (se îngroapă sticla de vin pentru sărbătoarea Trifonului/gurbanului/târcolitului/arezanul viei din februarie, la Sfântul Gheorghe); petreceri și hore.

Fiecare concurent va alcătui o lucrare, la alegere, care să se înscrie în una din cele două secțiuni. Tema aleasă poate fi și o sărbătoare locală. Metoda folosită în elaborarea lucrărilor va fi *cercetarea etnologică de teren*, însemnând culegerea de date, informații, documente și descrierea tuturor elementelor care pot duce la înțelegerea unei societăți. În descrierea fiecărui

obicei, tradiție, practică se va consemna *rolul* (ce trebuie să facă fiecare participant), pe categorii de gen (femei/bărbați) și de vârstă (copii/adolescenți/căsătoriți/văduvi).

NOTĂ: lucrările trebuie să fie originale. Lucrările plagiate vor fi eliminate din concurs. În cazul folosirii de citate, se va indica sursa citată.

4.1. Categoriile de subiecți

În cercetare, se poate lucra cu următoarele categorii de subiecți:

- Vârstnici: localnici sau „proveniți”;
- Adulți;
- Tineri;
- Copii.

Subiecților intervievați li se vor alcătui fișe personale: numele și prenumele, porecla; anul nașterii/vârsta; studii/știință de carte; activitate de bază, activități auxiliare; deplasări semnificative, de lungă durată sau care le-au influențat existența; date generale despre familie și locurile de baștină; stare socială; categorie socială, statut social (căsătorit, necăsătorit, divorțat, văduv etc.).

Date generale despre localitatea cercetată:

- caracteristici geo-fizice generale (câmpie, deal, munte, zonă agricolă, pomicolă, creșterea animalelor, minerit, prelucrarea lemnului, pescuit, alte caracteristici; ape mari în apropiere; tradiție comercială, zone de graniță);
- stare culturală: tradiție școlară, apropierea și colaborarea cu centre urbane care au biblioteci, asociații culturale; festivaluri populare;
- componența etnică a localității – istoric și tradiție despre aceasta;
- componența confesională – istoric și tradiție;
- hramul bisericii din localitate.

5. Etapele concursului

Concursul Național de Folclor *Tradiție și spiritualitate în satul românesc* se va desfășura în două etape:

1. la nivelul unității de învățământ;
2. la nivel național.

În perioada 2 – 8 aprilie 2019, participanții vor depune la secretariatul unității de învățământ portofoliul concursului, cu mențiunea *Pentru Concursul Național de Folclor „Tradiție și spiritualitate în satul românesc”*. Nu sunt acceptate în concurs portofolii incomplete.

În perioada 23 – 29 aprilie 2019, unitățile de învățământ vor transmite către Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale, pe adresa str. Mitropolit Antim Ivireanul, nr. 29, sector 5, București, portofoliile câștigătoare a locurilor I, II și III la nivelul unității de învățământ și fișele de evaluare individuală și colectivă. Portofoliul câștigător al locului I la nivelul unității de învățământ va intra în concurs pentru etapa națională. **Toate portofoliile câștigătoare la etapa pe unitatea de învățământ vor intra, ulterior, într-un proces de selectare de către Comisia națională de evaluare pentru publicarea într-un volum corespondent concursului.**

6. Evaluarea portofoliului

6.1. Criterii de evaluare

La ambele etape de desfășurare a concursului, se vor utiliza următoarele criterii de evaluare:

➤ Frecvența faptului cercetat: pentru a fi specific/semnificativ/important, un fapt trebuie să fie practicat și acceptat de cea mai mare parte a unei comunități; altfel el poate fi numai un împrumut, o modă, o preluare de către un număr mic de oameni, nespecific. Într-o situație deosebită se află acele fapte care sunt foarte rare, cu practică/atestare restrânsă, pentru că sunt foarte vechi. Ele sunt foarte importante, dar trebuie identificate în funcție de vechime, de persoanele care le cunosc, de cum era în trecut;

➤ Calitatea informatorului: persoana care oferă informații, care cântă, povestește, joacă, coase, cunoaște leacuri tradiționale, prelucrează lutul etc. Această persoană trebuie să fie recunoscută de colectivitate ca fiind un adevărat practicant, la care lumea apelează, căruia îi acordă încredere, care are un statut onorabil, social și moral;

➤ Specificitate: este legată de frecvență și de cât de important consideră comunitatea că este respectivul fapt folcloric consemnat; dacă recunosc valoarea acestuia pentru identitatea lor locală: religioasă, culturală, estetică, morală; dacă se „regăsesc” în respectivul fapt, ca indivizi și ca grup, cum folosesc oamenii aceste referințe;

➤ Gradul de inovație: sunt fapte vechi folclorice modificate superficial, multe în ultimii 20-30 de ani, datorită influenței televiziunilor, mai ales, dar și contactelor cu alte culturi (de ex: emigranți economici, persoane revenite acasă etc.). Inovația superficială nu este semnificativă, dar este cea care schimbă sensurile, desacralizează conținutul, modifică formele tradiționale și trebuie identificată ca atare (de ex: încondeierea ouălelor în albastru, în Bucovina, pentru că așa cer cumpărătorii turiști din Franța și Olanda; același fenomen se petrece la împodobirea vaselor de ceramică, lucrul în lemn, cusăturile iilor, modelele scoarțelor; o influență mare o are folosirea folclorului în spectacol, pe scenă, unde prelucrările impuse de contextul artificial – spectacolul – devine model pentru ceilalți și se schimbă chiar practica folclorică și, implicit, sensul).

6.2. Modalitatea evaluării

La nivelul unității de învățământ

Comisia de evaluare va fi aprobată în cadrul Consiliului de Administrație, cu binecuvântarea chiriarhului și va fi alcătuită din: director (în calitate de președinte), un folclorist, un profesor de limba română, un profesor de istorie, un profesor de geografie, un profesor de muzică. Portofoliul cu cel mai mare punctaj se va califica la etapa națională.

La nivel național

Comisia de evaluare va fi aprobată prin Hotărârea Permanenței Consiliului Național Bisericesc și va cuprinde: un folclorist, un profesor de limba română, un profesor de istorie, un profesor de muzică.

7. Premiarea câștigătorilor

La nivelul unității de învățământ, premiarea elevilor (premiile I, II și III) se va face de către unitatea de învățământ, cu sprijinul Centrelor eparhiale, conform graficului concursului. Diplomele oferite vor fi realizate de către unitatea de învățământ, respectând profilul concursului. Pe diplomele oferite pot fi trecute siglele partenerilor locali ai concursului. Se pot acorda și mențiuni pentru a încuraja participarea elevilor și diversitatea lucrărilor.

La nivel național, premiarea elevilor câștigători (locurile I, II și III) se va face de către Patriarhia Română. Ceremonia de premiere va avea loc în ziua de 21 mai 2019, după Sfânta Liturghie, cu ocazia hramului istoric al Catedralei Patriarhale, fiind premiați de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, elevii și profesorii coordonatori. Câștigătorii vor primi diplome și premii, astfel:

- **Locul I: 3.000 lei;**
- **Locul al II-lea: 2.000 lei;**
- **Locul al III-lea: 1.000 lei.**

La nivel național, cheltuielile de organizare vor fi acoperite de Sectorul teologic-educational al Patriarhiei Române.

Toate portofoliile care vor concura la etapa națională se vor publica într-un volum corespondent concursului.

8. Calendarul desfășurării concursului

- 10-20 decembrie 2018: anunțarea concursului;
- 21 decembrie 2018 - 1 aprilie 2019: realizarea cercetării etnologice de teren;
- 2-8 aprilie 2019: depunerea portofoliilor la secretariatul unității de învățământ;
- 9-22 aprilie 2019: desfășurarea primei etape a concursului;
- 23-29 aprilie 2019: transmiterea portofoliilor câștigătoare (premiile I, II și III) către Patriarhia Română;
- 30 aprilie - 10 mai 2019: evaluarea portofoliilor la nivel național;

- 13-16 mai 2019: publicarea rezultatelor pe site-ul www.patriarhia.ro;

- 21 mai 2019: premiarea elevilor câștigători la nivel național.

9. Organizatori și parteneri

Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale; Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei Române; Eparhiile din cuprinsul Patriarhiei Române; Ministerul Educației Naționale; Seminariile și Liceele Teologice Ortodoxe din Patriarhia Română; Centrul de Presă *Basilica*.

IV. REZULTATE AȘTEPTATE ȘI IMPACTUL CONCURSULUI

Rezultatele sunt reprezentate în primul rând de bucuria de a transmite o mărturie despre tradițiile noastre populare și despre credința strămoșească pe care o împărtășim.

Prin acest concurs se stimulează creativitatea elevilor, încrederea în capacitățile personale, capacitatea de culegere a informațiilor, socializarea, înțelegerea și explicarea dezvoltării unei tradiții/unui obicei/unui fenomen de-a lungul timpului. Concursul încurajează cercetarea și ancheta etnologică de teren, dialogarea cu sătenii și transcrierea informațiilor într-un document concret.

V. EVALUAREA CONCURSULUI

Sectorul teologic-educational va întocmi până la data de 1 iulie 2019 un *Raport de evaluare* a Concursului Național *Tradiție și spiritualitate în satul românesc*. Acesta va analiza modalitatea de promovare a evenimentului, instituțiile implicate și gradul de angajare, numărul de elevi și de profesori implicați.